

časih v slovenski liriki tako čakanje popolnoma neznana stvar. S te strani je knjiga v slovenskem slovstvu zanimiva in osamela prikazen, sicer pa nobena pridobitev. Verzi zvane tuintam res prikupljivo in prijetno, sami zase; vsebinsko in formalno dovršene enote, ki bi presegala tri ali štiri verze, pa ni v knjigi ne ene. V celoti je Radomski skromen epigon onega epigonstva, ki se je pred tridesetimi in še več leti s svojim ozkim doktrinarizmom in s svojo vsiljeno sentimentalnostjo košatilo po Pajkovi „Zori“ in v „Kresu“. V tej dobi našega literarnega življenja je pisatelj ostal, pa se ni niti zavedel, kako žalosten petrefakt je njegova knjiga v naši današnji lepi literaturi. Ni se tega zavedel niti založnik, ki z občudovanja vredno vneto izdaja in zalaga neuspele poskuse, ki so samo kričeči znaki zaostalosti pisateljev in — založnika. Danes smo Slovenci — hvala Apolonu in vsem devetim modricam — že tako daleč, da take knjige ne opazi nihče drugi ko kritik in bibliograf. Literarni zgodovinarji si bodo o Radomskem komaj zapomnili zanimivo dejstvo, da je prvi v slovensko liriko uvedel aeroplan.

J. A. Glonar.

Juvančič Friderik: Učna knjiga francoskega jezika za srednje in njim sorodne šole. Prvi del. Založila Katoliška bukvarna v Ljubljani. 1910. V. 8°. 152 str. Cena mehko vez. K 2.—, trdo vez. K 2:50.

Olajšati učenje francoščine samouku in dvigniti nje pouk na naših šolah, kakor ga zahtevajo najnovejše ministrske naredbe, to je namen Juvančičeve učne knjige, ki je nad vse častno izpolnila občutno vrzel v vrsti naših učnih pripomočkov. Knjiga je obenem nekak jubilej ob stoletnici prvega sličnega poskusa v našem slovstvu. Saj moramo poseči mimo prof. dr. Glaserjevega prevoda Ploetzove franc. slovnice prav do Vodnika, ki je za latinske francoske šole v Iliriji prestavil „Početke gramatike, to je Pismenosti francoske gospoda Lhomonda“.

Učna snov Juvančičeve knjige je razdeljena na pet oddelkov: glasoslovje in pravopis, štivo, vokabular, slovnica in slovar. Za šolo in dom je predvsem važen prvi oddelek; kajti le tisti učenec, ki je premagal težkoče izreke, se bo mogel poglobiti v poznejši jezikovni pouk, le takemu bo mogoče se s Francozom sporazumeti. Glasoslovje in pravopis sta obdelana po Rousselotovem načinu, ki se zdi gosp. pisatelju za moderni šolski pouk najbolj praktičen in ki ima posebno za Slovence mnogo prednosti pred drugimi podobnimi sistemi. Pohvalna je tudi njegova metoda, da je najprej učenca navaditi izgovarjati vokal kot tak in šele potem v besedi. Za vsak samoglasnik je podal precejšnje število primerov, največ takih, ki so učencu kot tujke že iz materinščine ali nemščine znani. — Primerjati francoske vokale s slovenskimi bo pač menda dobro samo pod učiteljevim vodstvom, ker dvomim, da bi bil slovenski a v besedi klas popolnoma enak franc. v besedi tasse, pâte. Kar se tiče nosnika *o*, pa pravi Rousselot, da ima jezik isto lego kakor pri odprtem *o*, ustnici pa ono zaprtega *o*. Nedvomno je, da je v šolski knjigi nemogoče predelati natančno ves vokalni sistem in da v tem delu pouka pripada še vedno prva naloga učitelju, ki se je s tem tudi resnično bavil. Za samouka pa je baš ta oddelek Juvančičeve knjige neprecenljive važnosti. — Fonetično transkripcijo je namenil gosp. pisatelj izključno domači rabi in učenec jo bo umel brez težav.

Drugi del knjige obsega štivo, ki je prav smotreno zbrano. Po prvih petih lekcijah, ki obsegajo sestavke o razredu, šoli, družini, sobi in o vrtu, srečamo takoj Buffonovega vrabca, in tako so zajete tudi skoro vse sledeče lekcije iz lepo zakroženih odlomkov francoske literature. To je velika prednost Juvančičeve knjige. Na tak način se seznanj učenec takoj v prvem začetku s francoskim duhom,

z izraževanjem misli v tem jeziku, ki se precej razlikuje od našega. Ti sestavki so zanimivi po svoji vsebini, primerni pojmovanju učencev, nikjer banalni pa tudi brez vsiljivega moralizovanja, kakor ga srečamo mnogokrat v nemških učnih knjigah. — In ne samo izbor beril se mi zdi prav srečen, ampak tudi metoda, po kateri je obdelovati snov, kakor jo je pojasnil g. pisatelj v svoji razpravi „Pouk francoščine in modernih jezikov sploh“ (stran 28. — 33.). Težišče pouka je konverzacija. — Ostali deli knjige izvirajo iz drugega. Vokabular bo nadomeščal doma učiteljevo delo; enako je slovniški del po dovršeni natančni razlagi v šoli namenjen posebno ponavljanju doma, kajti slovnico naj učenec z učiteljevo pomočjo izvede iz beril. Francosko-slovenski slovarček obsega popolni besedni zaklad vse knjige; slovensko-francoski del je nepotreben, zato ga je gospod sestavitelj seveda izpustil.

Želimo izvrstno in fino sestavljenemu prvemu delu enakovrednih naslednikov!

Jos. Berce.

O rabi dovršnih in nedovršnih glagolov v novi slovenščini. Spisal l. 1903 in pozneje popolnil R. Perušek. (Konec.)

Zelo interesantno za razločevanje perfektivnih in imperfektivnih glagolov je izpraševanje, češ: na vprašanje, kaj kdo dela, se odgovarja z imperfektivnimi, na vprašanje, kaj kdo stori, pa s perfektivnimi glagoli. Do pičice res! Odgovor se v zmislu dostojnosti in spodobnosti v občevarju in v zmislu logike ravnaj vselej po vprašanju. Samo na nekaj je treba strogo paziti, namreč, pravilno je treba vselej vprašati, — vsaj dobrega učitelja značilna lastnost, oziroma vsakega učitelja dolžnost je, da zna pravilno in logično izpraševati, — sicer nastane zadrega in zmešnjava. Nikakor ne smemo vprašanja uravnjavati po odgovoru, t. j. z odgovorom uhajati pred vprašanje, da bi tako dali smer vprašanju, ki se mora naravno in logično ravnati le po razmerah, kakor jih imamo resnično pred seboj, in po pravilnem, iz naravnega razmerja situacije izvirajočem vprašanju se ravnaj potem odgovor. Nelogično in z razmerami neskladno bi bilo po mojem mnenju, če bi se bil Prešeren pri zložbi poklonitvenega soneta „Matiju Čopu“ vprašal „kaj delam?“ namesto „kaj naj storim z dovršenim Krstom pri Savici?“ Dovršivši „Krst“ se je mogel pesnik kvečemu vprašati: „komu naj zdaj pesem posvetim, komu naj jo poklonim?“ in odgovoriti si je moral sam pri sebi: „komu neki drugemu nego manom najblažjega prijatelja?“ Situacija zahteva tu le deliberativno vprašanje: komu naj poklonim in izročim dovršeni „Krst“. Odgovor na to vprašanje se pa more edino pravilno glasiti samo: Vam, prijatla dragim manom ga izročim, t. j. hočem izročiti, vam sem namenil to milo pesem, vam bodi posvečena, spominu na prezgodaj umrlega prijatelja veljaj ta tolažilna pesem o onostranskem svidenju. Sploh se poslužujejo deliberativna vprašanja, kar je čisto naravno, perfektivnih glagolov, torej: kaj naj storim, kam naj se obrnem, koga naj vprašam, kdo mi pove, kdo mi pomore iz nejasnosti do gotovosti i. t. d. — Netočna je pa trditev naših slovničarjev, češ, da je „kdo mi pove?“ = kdo mi bo povedal. — „Kdo mi pove“ je = kdo mi more, ve, zna, hoče, utegne povedati (wer kann, soll, will mir sagen), in to je nekoliko različno od „kdo mi bo povedal?“ (wer wird mir sagen), v prvem slučaju imamo sedanjik potencialne in subjunktivne modalitete, v drugem slučaju pa futurum indikativne modalitete.

Sodniki pri zeleni mizi, ne verjamem, da bi se vprašali, kaj delamo, da bi si mogli na to odgovoriti: „Sodimo“ ali „razsojamo“ — to bi bil trajnostni ali durativni sedanjik pripovednega značaja — nego se marveč le morejo vprašati: „kaj naj storimo, kako naj dejanje kvalificiramo, ali naj izrečemo krivdo ali ne-